

TÜRK EKONOMİSİNDE Umudun rengi yeşile döndü

TÜRK ekonomisinin önemli kurum ve sanayi odalarının temsilcileri, 2019'daki toparlanmanın 2020'de büyümeye dönüşeceği öngörüsünde bulundu.

TÜRK iş dünyasının ve dolaşısıyla ekonominin önemli adreslerinin başkanları, eski ve yeni yılı değerlendirdi. 2019'un yorucu bir yıl olduğu, 2020'nin ise

umut verdiği görüşünde birleşen isimler; yaraların sarıldığını, zorlu sürecin artık geride kaldığını ve ekonomik istikrarın yeniden tesis edildiğini ifade ettiler. ■ 9'da

Para rüzgârı 'doğu'dan esecek

KÜRESEL ekonominin büyüme kodlarını mercek altına alan 'The World in 2020' Analizi yayımlandı. Analize göre, büyümenin terazisinde doğu daha ağır basmaya başlarken, Türkiye'nin de aralarında olduğu gelişmekte olan ekonomilerde faizler düşecek. ABD'de başkanlık seçimleri, Birleşik Krallık'ta Brexit ve küresel ekonomideki yavaşlama 2020'nin en önemli gündemleri olacak. The Economist Intelligence Unit (EIU) Şef Ekonomisti Simon Baptist, büyümeye ilişkin kalıpların deği-

şeceğine vurgu yaparak "Küresel ekonomik büyümenin önümüzdeki 10 yılda 2010'lardaki hızının yarısında olmasını bekliyorum. En hızlı büyüyen ekonomiler Afrika'da, güney ve güneydoğu Asya'da olacak" değerlendirmesini yaptı. "Dünya yavaşlayan bir Çin'e alışacak" diyen Baptist, son 10 yılda İran, Yunanistan ve Libya gibi onlarca ülkenin geçen 10 yıla göre daha yavaş büyüdüğünü, Ukrayna ve İtalya'da büyümenin geçen 10 yıla göre değişmediğini söyledi. ■ 9'da

2020'ye umutla bakıyoruz

Türk iş dünyasının ve dolayısıyla ekonominin önemli adreslerinin başkanları, eski ve yeni yılı değerlendirdi. 2019'un yorucu bir yıl olduğu, 2020'nin ise umut verdiği görüşünde birleşen isimler; yaraların sarıldığını, zorlu sürecin artık geride kaldığını ve ekonomik istikrarın yeniden tesis edildiğini ifade ettiler.

H.Merkezi / E.Çözüm

TÜRK ekonomisinin önemli kurum ve sanayi odalarının temsilcileri, 2019'daki toparlanmanın 2020'de büyümeye dönüşeceği öngörüsünde bulundu. Ekonomiye dair önemli ve güncel değerlendirmeler yapan isimlerin görüşleri şöyle oldu:

AVDAGIÇ: TEK RECETE İHRACAT

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdağ, 2020 yılının Türkiye için kur saldırısının gerçekleştiği 2018 ve dengeleme ile geçen 2019'un ardından güçlü büyümeye geçiş yılı olacağını dile getirdi. Aynı zamanda 2019'da elde edilen olumlu oranlarla, ekonominin gelecek 10 yıla yeniden büyüme patikasına girmiş olarak başlayacağını ifade eden Avdağ, "Ancak ekonomik aktörler olarak bizlerin, yakaladığımız bu yeni büyüme ivmesini çok iyi ve akıllıca kullanarak, Cumhuriyetin 100. yılına güçlü bir ekonomik ivmeyle girmemiz gerekiyor" diye konuştu. Avdağ, 2019'un üçüncü çeyreğinden itibaren Türkiye ekonomisinin yüzde 0,9 büyüyerek yeniden büyüme patikasına girdiğini belirterek, "Gerçekten çok olumlu bir performans sergiledi. Bu performansın yardımıyla, 2020'nin dört çeyreğinin dördünde de pozitif büyüme yaşamayı bekliyoruz. Yıllık büyüme oranında, Yeni Ekonomi Programı'nda hedeflediği gibi yüzde 5 büyümeye ulaşmak hiç şaşırtıcı olmayacaktır. Hatta 2020 büyüme hedefini aşacağımızı söyleyebiliriz" dedi. Ekonomi otoritelerinin, 2020'de küresel faizlerde ciddi bir gerileme ve yükseliş beklenmediğini ve bunun Türkiye için avantaj olduğunu anlatan Avdağ, "Çünkü Türkiye'ye dış kaynaklı yeni bir baskı gelmeyeceğini işaret ediyor. Dolayısıyla 2020'de işsizlikte de gerileme olacağı beklentisi içindeyiz. İstihdam hedefinde hem 2019, hem de 2020'de OVP hedeflerinin tutturulacağı düşüncesindeyiz" değerlendirmesinde bulundu. Avdağ, tüm ekonomik badirelerin tek reçetesinin "ihracat" olduğunu ve ihracatın krizleri savma özelliği olduğuna dikkati çekti.

BAHCIVAN: YENİDEN İSTIKRAR OLUSTU

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan ise 2019 yılında dengeleme sürecine girdiğini belirterek, «Hükümetimizin 2018 yılı gibi derin finansal sorunlar yaşadığımız bir yılın ardından ortaya koymuş olduğu irade ile 2019 yılında döviz kurlarından

enflasyona, faizden cari açığa kadar ekonomimiz yeniden bir dengeleme sürecinin içine girmeyi başardı. Bu süreçte en büyük başarı, döviz piyasasının 2019 yılının hemen hemen tümünde, yüksek volatilité ve oynaklıktan kurtulup belirli bir dengeye oturtulmasıydı. Özellikle yılın son aylarında bunu çok daha güçlü bir şekilde hissediyoruz. Çünkü Türk lirasına olan güven tekrar artmaya başladı ve yeniden bir istikrar bandı oluştu" dedi. Kurlardaki bu stabilizasyon ve dengelenmeyle beraber enflasyonda da giderek bir toparlanma dönemine girildiğine işaret eden Bahçivan, henüz kalıcı olarak tek haneli rakamlara inememiş olsa dahi enflasyonun yüzde 10'lara yakın bir tablo içinde olmasının bu anlamda umut verdiğini söyledi. 2019'da yaşanan en önemli dengeleme halkasının faizler olduğunu vurgulayan Bahçivan, şöyle devam etti: "Sadece Merkez Bankası'nın faizleri değil, piyasadaki tüm faiz oranlarında da bu düşük faizi destekleyen oranlara doğru gerilediğini görmekteyiz. Ve tabii ki bugün cari açığı değil, cari fazlayı konuşuyor olmamızı da unutmamalıyız. 2019 yılını değerlendirirken finansal piyasalar açısından özellikle bu gelişmelerin altının çizilmesi gerektiğine inanıyorum."

GÜLLE: KÜRESEL ORTALAMAMIN ÜSTÜNDEYİZ

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı İsmail Gülle de küresel ticaretin içerisinde geçtiği zorlu süreçte rağmen Türkiye'nin ihracatta olumlu bir grafiğe imza attığını kaydetti. İhracatçıların, dinamikleri ve stratejik kararları sayesinde ihracatın, doğru rota tespitlerle rakiplerinin üzerinde artarak sergilediğini devam ettiğine dikkati çeken Gülle, ancak küresel ticarete yaşanan daralmanın bütün ülkeleri etkilediğini ve küresel büyümeye önemli bir ivme kaybına sebep olduğunu

söyledi. Gülle, şöyle devam etti: "İhracatçılarımızın tüm güçleriyle, tam performansla yürüttükleri çalışmalar küresel ortalamamın üzerinde bir ihracat tablosu ile taçlandı, göğsümüzü kabartıyor. Ülkemizin ihracat performansını, rakiplerimiz ve hedef pazarlarımız ile karşılaştırdığımızda, başarılı ivmesi ile öne çıkıyor. 2019 yılı ilk 9 aylık ihracat verisini açıklayan ülkelere göre Güney Kore'nin ihracatı yüzde 9,8 düşmüş durumda. Birleşik Krallık'ta ise azalma yüzde 6,5, Almanya'da yüzde 5,2, Rusya'da da düşüş yüzde 4,6 olurken, Japonya'da yüzde 4,5, ABD'de ise yüzde 1,2 düşüş var. Dünya devi Çin'in ihracatı yüzde 0,1 düşmüş durumda. Ülkemiz ise ilk 9 ayda yüzde 2,6 artışa imza atmıştı. İhracatçılarımızın dinamizmi, doğru rota tespitleri ve stratejik kararları, hükümetimizin destekleri ile küresel arenadaki pozisyonumuzu daha iyi noktalara taşıyor, taşımaya da devam edecek."

OLPAK: YARALARI SARMAYI BASARDIK

Diş Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak ise Türkiye ekonomisinin, 2018 yılı Ağustos ayında döviz kurlarında yaşanan dış kaynaklı müdahale ile sıkıntılı bir süreç yaşadığını ancak ekonomi yönetiminin kararlı duruşu, hızlı önlemleri ve güçlü adımları sayesinde 2019 yılında yaraları çok büyük ölçüde sarmayı başardıkları ifade etti. Ekonomide bu yıl üçüncü çeyreğinde büyümenin pozitifine dönmesiyle yılın da Yeni Ekonomi Programı'nda hedeflediği şekilde pozitif bir büyümeyle kapanmasını beklediklerini aktaran Olpak, "Enflasyonla mücadelede ve cari açığa çok önemli bir aşama kat edtik. Ekonomik göstergelere uyumlu bir şekilde Merkez Bankası'nın politika faizinde 6 ayda toplam 1200 baz puanlık indirimine gitmesi, Türk lirasındaki fiyat istikrarını ve piyasalardaki artan güven ortamını

da, ekonomideki pozitif görünümün açık bir göstergesi" şeklinde konuştu. Yeniden büyüme patikasına giren Türkiye ekonomisi için, 2020 yılına dair daha umutlu ve daha pozitif bir tablo bulunduğunu belirten Olpak, şunları aktardı: "Beklenenden kısa süren sıkıntılı bir dönemin ardından, yeni yıla ait beklentilerimizin pozitif olduğu bir gerçek. Bu olumlu hava ile 2020 yılında Türkiye'deki yatırımların artmasını, istihdamın yükselmesini ve enflasyonda olumlu yönde gelişmelerin yaşanmasını öngörüyoruz. Bankacılık sektörünün de en kısa sürede piyasa faizlerini ve kullanım şartlarını çok daha makul seviyelere çekmesini bekliyoruz. Çünkü bu noktadan sonra Türk iş dünyasının asıl önünü açacak olan hamle, ucuz krediye hızla ulaşabilmektir."

KAAN: ZORLU SÜREC

GERIDE KALDI

Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Genel Başkanı Abdurrahman Kaan da geride kalan zorlu süreçte Türkiye ekonomisinin, birçok uluslararası kuruluş tarafından yılın başında yapılan küçülme tahminlerine karşın ciddi bir direnç gösterdiğini ve beklentilerin pozitif büyümeye revize edildiğini kaydetti. Merkez Bankası'nın Temmuz ayından itibaren üst üste aldığı faiz indirimi kararlarının, bilhassa iç tüketimi destekleyerek büyümeye olumlu yansımaları dile getiren Kaan, "Faiz indirimleriyle birlikte canlanan ekonomik aktivite, yılın üçüncü çeyreği itibarıyla Türkiye ekonomisini pozitif büyüme sürecine geri döndürdü. Bu bağlamda TCMB'nin yılın son toplantısında politika faizini yüzde 12 seviyesine çekmesi, reel sektör adına 2020 yılına yönelik ciddi bir motivasyon oldu. Bu kararın, önümüzdeki dönemde iç tüketimle birlikte yatırım hacemalrında da olumlu yansıtacağını ve böylelikle Türkiye ekonomisinin büyüme hedefine zorlanmadan ulaşacağını düşünüyoruz" şeklinde konuştu. Kaan, büyüme beklentilerine ilişkin ise "Genel anlamda Türkiye, 2019 yılında ekonomik açıdan nispeten durgun bir dönem geçireceği ve siyasi belirsizliklerin sona erdiği ve gerekli yasal reformların hayata geçirildiği bir ortamda, avantajlı nüfus yapısı ve coğrafi konumu sayesinde, uzun dönemde önemli iş fırsatları sunmaya devam etmiştir. Bu motivasyonu girdiğimiz 2020 yılı ve sonrasında Türkiye ekonomisinin, YEP kapsamında hedeflenen yıllık ortalamada yüzde 5'lik büyüme hızını zorlanmadan yakalayacağını tahmin ediyoruz" değerlendirmesinde bulundu.

İSO Türkiye İmalat PMI Aralık'ta değişmeyerek 49.5 oldu

İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) Aralık'ta bir önceki aya göre değişmedi ve 49.5 oldu.

Ekonomik büyümenin öncü göstergelerinden ve imalat **sanayi** performansında en hızlı ve güvenilir referans kabul edilen **İSO Türkiye** PMI verisi, faaliyet koşullarında hafif bir yavaşlamaya işaret ederken, buna rağmen Aralık ayındaki 49.5 düzeyi, 2019 yılı ortalamasının üzerinde hesaplandı.

IHS Markit Direktör Yardımcısı Andrew Harker, şu değerlendirmeyi yaptı: "Son PMI verilerine göre, Türk imalat sektörü 2019'un sonunda toparlanma yolunda ilerlemeye devam etti. Bu durum, son dönemde resmi **sanayi** üretimi verilerinde kaydedilen artışların sürecini gösteriyor. İmalatçılar halen devam eden zorlu faaliyet koşullarına ve uluslararası talep ortamında süregelen zayıflıklara rağmen bundan bir yıl öncesine kıyaslandığında, 2020 yılına daha yüksek bir güvenle bakıyorlar."

İSO Türkiye İmalat PMI Aralık Ayı raporuna göre;

- Üretim, 2019'un son ayında üst üste ikinci ay arttı ve bu artış ilimli düzeyde olmasına rağmen Kasım ayına göre güçlendi. Anket katılımcıları, yeni siparişlerdeki iyileşme belirtilerinin üretim artışını teşvik ettiğini söyledi. Çok sınırlı bir yavaşlama gösteren yeni siparişler, büyük ölçüde istikrarlı görünümünü sürdürdü.

- Yeni ihracat siparişlerinde ise hız kaybı devam etti ancak düşüş son beş ayın en düşük düzeyindeydi. İstihdamda üst üste iki aydır yaşanan yavaşlama, imalatçıların mevcut iş yükünü karşılamak için yeterli işgücüne sahip olduğunu gösterdi. Birikmiş işlerin daha da azalması, bu durumu destekledi.

- Aralık ayında üretim gereksinimlerindeki artışa bağlı olarak firmalar satın alma faaliyetlerini hızlandırdı. Bu durum, yaklaşık iki yıldır süren düşüşün ardından girdi alımının yatay seyretmesine yardımcı oldu. Üretimdeki büyüme hızının stok artışını desteklemekte yetersiz kalmasına bağlı olarak, nihai ürün stokları gerilemeye devam etti. Kasım'da yaklaşık beş yılın en düşük düzeyine gerileyen girdi maliyetleri enflasyonu yılın son ayında yükseldi, ancak seri ortalamasının belirgin şekilde altında kaldı. Girdi fiyatlarının arttığını bildiren firmalar, bu durumu para birimindeki zayıflığa bağladı. Maliyet yüklerindeki artış, firmaların satış fiyatlarını hafifçe yükseltmesine yol açtı ve böylece fiyatlardaki üç aylık düşüş eğilimi sona erdi.